

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง
2. แนวคิดและทฤษฎีความคิดเห็น
3. แนวคิดการจัดการศึกษา
4. เสนอว่าด้วยการขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ของแพทยสภา
5. ข้อมูลพื้นฐานคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง

ฟิชไบน์ และเอจเซน (Fishbein & Ajzen, 1975 อ้างถึงใน นพรัตน์ ผลากพิบูลย์ และคณะ, 2527, หน้า 1) ได้อธิบายคำว่า ความคาดหวัง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใด นับเป็นการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง ซึ่งอาจจะแตกต่างจากผลที่บุคคลปรารถนามุ่งหวังที่จะได้

สุริย์ กาญจนวงศ์ (2541, หน้า 138) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง โอกาสหรือความเป็นไปได้ (ที่ถูกรับรู้) อย่างคลุมเครือว่า การเสริมแรงที่แน่นอนอย่างหนึ่งจะเกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำเฉพาะอย่าง ความคาดหวัง ตามแนวคิดของรอยเตอร์ เป็นสิ่งคลุมเครือที่อาจจะสอดคล้องโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง หรืออาจไม่สอดคล้องก็ได้ ความคาดหวังเกิดขึ้นบนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

ซาร์บิน (Sarbin, 1970 อ้างถึงใน วิทยุ ธาร, 2517, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า คือ พฤติกรรมของผู้ใดก็ตาม มักจะแสดงออกโดยอาศัยความนึกคิดคาดคะเนสังเกตได้ว่า มักจะไม่สบายใจ เวลาดำเนินการอย่างไรลงไป ที่ไม่ตรงกับการคาดคะเน ความไม่สบายใจเช่นนี้มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของผู้คนด้วย

พจนานุกรมของโคลิน (Collins English Dictionary, 1997, p. 580 อ้างถึงใน เอ็มพร นาคสุขศรี, 2546, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า ความคาดหวังเป็นสิ่งที่ได้คาดหวังเอาไว้ เป็นความเชื่อว่าสิ่งใดน่าจะเกิดขึ้น และเป็นไปตามความต้องการที่ได้คาดหวังเอาไว้

พจนานุกรมของเวนสเตอร์ (Webster's New World Dictionary, 1976, p. 172 อ้างถึงใน เอ็มพร นาคสุขศรี, 2546, หน้า 5) ให้ความหมายของความคาดหวัง คือ สิ่งที่เกิดขึ้นล่วงหน้าเหตุผลที่คาดหวังไว้ในบางเรื่อง

ส่วนพจนานุกรมของออกซ์ฟอร์ด ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า “การคอยสิ่งที่จะเกิดขึ้น สิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นไป สิ่งที่เราคาดหวังไว้ สิ่งที่เราคาดว่าจะเกิดขึ้น” (เอ็มพร นาคสุขศรี, 2546, หน้า 5)

เต็มดวง เจริญสุข (2532 อ้างถึงใน ยอดขวัญ เรืองรัตน์, 2547, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า เป็นความคิด ความรู้สึก ความต้องการ หรือความมุ่งหวังของบุคคล ที่มีต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งจะเป็นบุคคล เหตุการณ์ หรือการกระทำ ฯลฯ เป็นการคิดไว้ล่วงหน้า และความคาดหวังจะเป็นไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

เพชร หาลาก (2538) กล่าวว่าความคาดหวังของบุคคล เป็นการตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ดังนั้น ความต้องการกับความคาดหวังเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันแทบจะแยกไม่ออก เพราะถ้ามนุษย์เกิดความต้องการแล้วความคาดหวังก็จะตามมา อย่างไรก็ตามความต้องการของมนุษย์เมื่อได้รับการตอบสนองในระดับที่ต้องการแล้ว ก็จะมีความคาดหวังถึงในสิ่งที่อยู่สูงขึ้นไปอีกตามลำดับ

สุรางค์ จันทร์เฒ (2524, หน้า 128 อ้างถึงใน รมิตา วารีย์, 2546, หน้า 8) กล่าวว่าความคาดหวัง คือ อันดับของจุดหมายที่ตั้งไว้เป็นความคาดหวังที่น่าจะเป็นไปได้ และชีวิตของคนเราทุกคนย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวังด้วยกันทั้งสิ้น พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกในปัจจุบันย่อมคาดหวังผลในอนาคต ฉะนั้นความคาดหวังจึงเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคล

อานนท์ พกกรอง (2529, หน้า 16 อ้างถึงใน รมิตา วารีย์, 2546, หน้า 9) กล่าวถึงความหมายของความคาดหวังว่า เป็นความคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร และถ้าความคาดหวังนั้นจะมีผลต่อผู้แสดงความคาดหวังแล้ว สามารถชี้ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงานของตนจากระดับความคาดหวังใด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง การคาดคะเน การทำนาย ล่วงหน้า ต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอิงจากประสบการณ์ของตนเองในเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

ในระหว่างปี 1960 ถึง 1989 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ได้แพร่หลายเป็นอย่างมากในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทฤษฎีนี้เป็นศูนย์รวมงานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจใน

องค์การ มีการนำไปเผยแพร่ในวงกว้างและต่อเนื่อง ในขณะที่แบบจำลองทฤษฎีความคาดหวังที่มีประวัติมาอย่างยาวนานในสาขาจิตวิทยา ซึ่งถูกคิดขึ้นโดย Tolman's ในปี 1932 นั้น ได้มาแพร่หลายจนเป็นที่รู้จัก โดยวรูม (Vroom, 1970 อ้างถึงใน ยอดขวัญ เรืองรัตน์, 2547, หน้า 6) ซึ่งทฤษฎีความคาดหวังของเขานั้น ได้รับแนวคิดหรือผลจากความคิดจากนักจิตวิทยาหลายคน เช่น Lewin & Tolman ซึ่งเขาได้นำมาปรับปรุง จนทำให้ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้พัฒนา

ทฤษฎีนี้ให้มีความสมบูรณ์โดยมีสมมติฐาน 3 ข้อ คือ

1. บุคคลจะตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ เพื่อจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับพวกเขา
2. พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวเอง และแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม
3. มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนาและเป้าหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งทฤษฎีความคาดหวังในบางครั้งมีผู้เรียกย่อ ๆ ว่าเป็นทฤษฎี V.I.E. ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ
 - 3.1 V มาจากคำว่า Valence หมายถึง ความพึงพอใจในรางวัล หรือผลลัพธ์ ซึ่งอาจได้แก่ การเพิ่มเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การยอมรับจากเพื่อน หัวหน้า เป็นต้น
 - 3.2 I มาจากคำว่า Instrumentality หมายถึง สื่อ เครื่องมืออุปกรณ์วิถีทาง ที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจ
 - 3.3 E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง ความคาดหวัง หรือความต้องการภายในตัวบุคคลนั้น ๆ เพราะบุคคลมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง ทุกชีวิตพยายามดิ้นรนแสวงหาอย่างน้อยที่สุดคือปัจจัยสี่ได้ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค เมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะเน้นระดับความต้องการให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดความพยายามกระทำด้วยวิธีการ เครื่องมือ หรือช่องทางใด ๆ เพื่อให้บรรลุถึงความคาดหวัง และความพึงพอใจที่ได้ตั้งไว้

วรูม (Vroom, 1970 หน้า 91 - 103 อ้างถึงใน พรพิมล ภาชนะ, 2544, หน้า 7 - 14) กล่าวว่า การที่มนุษย์จะเลือกหรือตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น มีสาเหตุหรือแรงจูงใจโดยอาศัยเหตุผล และหลาย ๆ ปัจจัยประกอบกัน มิได้เกิดจากปัจจัยหนึ่ง โดยบุคคลนั้นจะต้องมีความคาดหวังดังต่อไปนี้

1. ผลตอบแทนที่ได้รับ
2. ความพอใจ ไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้รับ
3. ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น
4. โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ทั้งนี้ วรูม (Vroom, 1970 อ้างถึงใน พรพิมล ภาชนะ, 2544) เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความโน้มเอียงเข้าหาความสุข และพยายามหลีกเลี่ยงความทุกข์ทั้งมวลเท่าที่จะทำได้ และเพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญา ใช้ความคิด หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

1. พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอก
2. มนุษย์แต่ละคนนั้นมีความต้องการความปรารถนา และเป้าหมายต่างกัน
3. การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดเนื่องจากการประเมินคุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

นอกจากนี้ วรูม (Vroom, 1970 อ้างถึงใน พรพิมล ภาชนะ, 2544) ยังได้กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. ความคาดหวังในความพยายามต่อการกระทำ หรือการปฏิบัติการเป็นการประมาณการหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่า มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ต่อการแสดงพฤติกรรมหรือการลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยพิจารณาระหว่างความสามารถของตนเองกับความพร้อมแต่ละด้านในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ความคาดหวังในการกระทำต่อผลลัพธ์ หรือผลการปฏิบัติงานเป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้า ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานว่า ถ้ากระทำแล้วจะได้รับผลลัพธ์อย่างไร
3. ความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์ หรือรางวัลเป็นการคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์ หรือรางวัลจากการกระทำขึ้นนั้น ๆ ซึ่งบุคคลจะมีความคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์แตกต่างออกไปแต่ละบุคคล และหากสิ่งใดที่มีการให้คุณค่าสูงก็จะเป็นการจูงใจให้บุคคลเกิดการตัดสินใจเลือก

สันติชัย คำสमान (2534) กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังว่า เป็นทฤษฎีที่ช่วยในการตัดสินใจของบุคคลแต่ละคนว่าจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่คาดหวังไว้ โดยมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความคาดหวัง 2 ประการ คือ

1. พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่สิ่งที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด (Valence)
2. พิจารณาว่าสิ่งที่กระทำสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงใด (Expectancy)

ความคาดหวังของบุคคลเป็นการตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ดังนั้น ความต้องการเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันจนแทบจะแยกไม่ออก เพราะเมื่อมนุษย์เกิดความต้องการแล้ว

ความคาดหวังก็จะตามมา อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดความต้องการแล้ว บุคคลก็มักจะคาดหวังสูงขึ้นไปอีกตามลำดับ (เพชรี หาลาก, 2538)

ดังนั้น ความคาดหวังของบุคคลเกิดจากลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยใช้มาตรฐานของตนเป็นเครื่องวัด ซึ่งระดับของความคาดหวังจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล

แนวคิดและทฤษฎีความคิดเห็น

ทวี เลารัมย์ (2520 อ้างถึงใน กฤษ อินทร โกเศศ, 2538) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใด ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มคน หรือสถานการณ์ เป็นต้น ความคิดเห็นอาจเป็นไปในทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นก็ได้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2521) กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่การแสดงความคิดเห็นมักจะมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และเป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

วิจิตร อาวะกุล (2522) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นคือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ปฏิกิริยาความคิดเห็นนี้ ได้แก่ ทัศนคติ หรือว่าท่าที ความรู้สึก (Attitude) แรงจูงใจ (Motive) ปฏิกิริยา (Reaction) ความนึกคิดที่เข้าใจผิด (Misconception) ตลอดจนอคติ (Prejudice)

โยธิน ศันสนยุทธ์ และหุมนพล พูลภัทรชีวิน (2524) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางภาษา (Verbal Expression) เกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อหรือค่านิยมความคิดเห็นไม่ใช่สิ่งเดียวกับทัศนคติ เพราะในตัวของมันเองไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทางอารมณ์ทางพฤติกรรม

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อหรือค่านิยมของบุคคล ความคิดเห็นไม่เหมือนกับทัศนคติตรงที่ไม่จำเป็นต้องแสดงความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้กระทั่งการแสดงพฤติกรรมที่จะตอบสนองหรือไม่ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นเพียงคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมา และถ้ามีคนไม่เห็นด้วย บุคคลนั้นอาจเปลี่ยนคำพูดดังกล่าวได้

พัชรกร การ์นต์ (2533, หน้า 44 อ้างถึงใน กฤษ อินทร โกเศศ, 2538) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกถึงทัศนคติ ความรู้สึก ความเชื่อหรือค่านิยมของบุคคลของบุคคลโดยใช้ภาษาพูดหรือการเขียนและโดยมากความคิดเห็นจะเปลี่ยนเรื่องเกี่ยวกับความจริง

แองเจิล และสเนลโกลว์ (Engle & Snellgrove, 1969 อ้างถึงใน สวณีย์ คงเพชรทิพย์, 2545) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางเจตนาที่ออกมาเป็นคำพูด เป็นการสรุปหรือการลงความเห็น โดยอาศัยพื้นที่ความรู้ที่มีอยู่

กู๊ด (Good, 1996, pp. 2 - 9) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิดหรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

โคลาซา (Kolasa, 1969, p. 19) กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด หรือเป็นการประเมินผล (Evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ หรือความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงการลงความเห็นของบุคคลหนึ่งในด้านข้อเท็จจริง หรือเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากความโน้มเอียง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ความคิดเห็นจะเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ ทศนคติ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งมีผลมาจากคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ประสบการณ์ในการทำงาน การติดต่อระหว่างบุคคลหรือการได้รับข่าวสาร สถานภาพทางเศรษฐกิจ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งและการแสดงออกของความคิดเห็นอาจเป็นไปในทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

ออสแคมป์ (Oskamp, 1977) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็น ดังนี้คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ ภาวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับความรู้ ความคิด ปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือบุคคลได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง การกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความพึงใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน
2. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้อยู่ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย
3. ทศนคติ และความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงาน ที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย
4. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นสื่อเหล่านี้ ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

โฟสเตอร์ (Foster, 1968) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามี 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือ สถานการณ์
ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง
และจากการได้ยินได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็น
ประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการ
ตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2534) กล่าวว่า ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลจะเกี่ยวข้องกับ
คุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งคุณสมบัติบางอย่าง เช่น พื้นความรู้ประสบการณ์ในการ
ทำงานและการติดต่อกันระหว่างบุคคล นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นใน
ทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้เพราะพื้นฐานความรู้อันเป็นกระบวนการสังคม กรณีที่ได้รับการศึกษามาเป็นเวลา
หลายปี จะเป็นรากฐานในการก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

ประเภทความคิดเห็น

เร็มเมอร์ (Remmer, n.d. อ้างถึงใน สวณีย์ คงเพชรทิพย์, 2545) ได้จำแนกความคิดเห็น
ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (Extreme Opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการ
เรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงทิศทาง
ลบได้แก่ ความรังเกียจ ความเห็นนี้รุนแรง เปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่ง
หนึ่งสิ่งใดขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบ
ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

ระดับความคิดเห็น

อุทัย หิรัญโต (2519) ได้ให้ความเห็นว่า “ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ คือ อย่างผิว
เผินก็มี ลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งที่ติดตัวเป็น
เวลานาน เป็นความคิดทั่ว ๆ ไปไม่เฉพาะอย่าง ซึ่งมีประจำของคนทุกคน ความคิดเห็นที่ไม่ลึกซึ้ง
เป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่ในระยะเวลาอันสั้น เรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็น
ประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานที่เพียงพอต่อการพิสูจน์มีความรู้สึกแห่งอารมณ์น้อย
เกิดขึ้นได้ง่าย แต่ก็สลายตัวเร็ว”

การวัดความคิดเห็น

โทมัส (Thomas, 1971) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไป ต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่ถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็นระดับ สูง-ต่ำ มาก-น้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์โดยให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531, หน้า 3) ได้กล่าวถึงมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็นที่ใช้กันอยู่แพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone's Method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัด ออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal-appearing Intervals)
2. วิธีของกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของข้อคิดเห็น
3. วิธีจำแนกแบบ เอส ดี สเกล (Semantic Differential scale: s-D Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar Adjective) เช่น ดี-เลว, ขยัน-ขี้เกียจ, เป็นต้น
4. วิธีของลิเคิร์ต (Likert's Method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็นที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือความไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

แนวคิดการจัดการศึกษา

ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โดยในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

- (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 - (2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
 - (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
 - (4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
 - (5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
- มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้ไป ในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้ง ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนา องค์ความรู้และพัฒนาสังคม

จากรายงานการประชุมปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พันธศักดิ์ พลาสารัมย์ วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือก, 2543 หน้า 38) ได้สรุปปัจจัย การจัดการเรียนการสอนไว้ 6 ด้านดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม จริยธรรม สุขภาพกาย และจิต ความพร้อม ความเอาใจใส่ ทักษะคิด วุฒิภาวะ พื้นฐานครอบครัว และการแข่งขัน
2. ด้านผู้สอน ได้แก่ สุขภาพกายและจิต จริยธรรม ทักษะคิด ความรู้ในวิชาชีพ บุคลิกภาพ สื่อการสอนและการใฝ่รู้ใฝ่ใจ และความพร้อม
3. ด้านหลักสูตร ได้แก่ เนื้อหาวิชา วิธีการสอน เทคนิคการสอน การวัดและ ประเมินผล และเวลาที่จัดสอน

4. ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดการ เช่น จำนวนนักศึกษา ความร่วมมือ
สวัสดิการ การติดตามผล นโยบาย สถานที่ บุคลากร งบประมาณ สภาพสังคม ความมีชื่อเสียงของ
มหาวิทยาลัย และบรรยากาศ

5. สื่อการสอน ได้แก่ ความทันสมัย และการเลือกใช้สื่อ

6. แหล่งข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุด และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่ง
เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545, หน้า 13) ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนไว้ 8
องค์ประกอบ ได้แก่

1. สารเนื้อหาในการเรียนการสอน คือ การจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหา
สาระ เนื้อหาสาระในการเรียนการสอนควรทันสมัย เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

2. ครู ผู้สอน หรือผู้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ได้แก่ ครูและอาจารย์ ต้อง
ได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และ
สาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สื่อและอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน เช่น อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ใน
ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อและอุปกรณ์เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับ
การจัดการเรียนการสอน จึงต้องมีปริมาณอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้อย่างเหมาะสมและมี
ประสิทธิภาพ

4. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ผู้สอนควรเลือกใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนให้
เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม จำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการทำความเข้าใจ
ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอน
ต้องมีผู้รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหาร ซึ่งมีหน้าที่จัดการเรียนการ
สอนที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อยนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

6. เงินทุนสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจ
เป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เงินทุนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วย
ให้การจัดการเรียนการสอนเกิดผลตามเป้าหมาย

7. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม สิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการเรียนการสอนต้อง
ดูแล คือ การมีสถานที่ ห้องเรียนและบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้
เพียงพอ เหมาะสม และปลอดภัยซึ่งเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้

8. ผู้เรียน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการเรียนการสอน เพราะผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนการสอน โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

เกณฑ์ว่าด้วยการขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ของแพทยสภา

แพทยสภา (2545) ได้กำหนดเกณฑ์ว่าด้วยการขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต เพื่อให้มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่มีความประสงค์จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ต้องมีคุณสมบัติ มีความพร้อมในการจัดการศึกษา และมีทรัพยากรด้านต่าง ๆ ครบถ้วนตามหัวข้อต่อไปนี้

1. คุณสมบัติของมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่จะเปิดสอนหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องมีความสมบูรณ์ดังนี้

1.1 เป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง และมีการจัดการศึกษาระดับปริญญาในหมวดวิทยาศาสตร์ทั่วไป รวมทั้งมีบรรยากาศทางวิชาการในลักษณะสังคม นักวิชาการ เพื่อเสริมสร้างคุณสมบัติในการใฝ่รู้ใฝ่แก่นักศึกษา

1.2 มีคณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณะที่รับผิดชอบดำเนินการต้องไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวที่อาจขัดขวางการบริหารงานและการพัฒนาสถาบัน

1.3 หากเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะต้องไม่แสวงหากำไร โดยให้จัดตั้งมูลนิธิหรือกองทุนที่มีทุนสำรองเพียงพอในการดำเนินการระยะยาวและให้มีผู้แทนทวงมหาวิทยาลัยและแพทยสภาเป็นกรรมการของมูลนิธิหรือกองทุนโดยตำแหน่ง

1.4 มีปณิธานและพันธกิจระบุไว้ชัดเจนว่ามุ่งผลิตแพทย์ที่มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการและระบบบริการสุขภาพของประเทศ และมีความสามารถที่จะศึกษาต่อเนื่องในระดับหลังปริญญาได้ และมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สอดคล้องกับพันธกิจ

1.5 มีระบบบริหารงานที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริหารการศึกษา เป็นต้น ระบบบริหารงานดังกล่าวให้ทำเป็นระเบียบของมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา และประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทั่วกัน

1.6 ในระยะเริ่มแรก (ประมาณ 10 ปี) มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ควรทำความตกลงกับมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่มี

ประสบการณ์ดำเนิน การเปิดหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตมาแล้วไม่ต่ำกว่า 20 ปี ให้ช่วยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา/ ช่วยเหลือ หรือเป็นสถาบันพี่เลี้ยง

1.7 ก่อนเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย/

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการให้แพทย์สภารับรองหลักสูตรเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิ์เข้าสอบเพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพเวชกรรม และจะต้องมีความพร้อมในการจัดการศึกษาและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอาจารย์ สื่อการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งเงินงบประมาณครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดดังจะระบุในข้อต่อไป ทั้งนี้จะต้องมีแผนดำเนินงานระยะ 5 ปีที่มีความชัดเจนและเป็นไปได้ โดยต้องมีแผนปฏิบัติการแสดงให้เห็นว่ามีความพร้อมดังกล่าว ก่อนเริ่มการศึกษาของแต่ละชั้นปีอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

2. อาจารย์

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องบริหารจัดการให้มีอาจารย์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

2.1 จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร

ให้ใช้อัตราส่วน อาจารย์: นักศึกษา = 1: 4 เป็นเกณฑ์เฉลี่ยสำหรับจำนวนอาจารย์และนักศึกษาทุกชั้นปีตลอดหลักสูตร สำหรับการเรียนการสอนบางส่วนของหลักสูตรหรือบางรายวิชา ซึ่งต้องการการสอนและการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จะต้องจัดให้มีจำนวนอาจารย์ผู้สอนเพียงพอต่อการเรียนการสอนในส่วนนั้น ๆ

2.2 คุณวุฒิของอาจารย์

ให้ใช้อัตราส่วน ปรินญาเอก: ปรินญาโท: ปรินญาตรี = 40: 50: 10 อัตราส่วนนี้เป็นเกณฑ์โดยเฉลี่ย แต่เนื่องจากรายวิชาแต่ละรายวิชาในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตมักแบ่งเป็นสาขาวิชาย่อย มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาจัดให้มีอาจารย์ซึ่งเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาเหล่านั้น ๆ ตามความเหมาะสมด้วย เพื่อให้เกิดความหลากหลายในด้านเนื้อหาวิชาที่จะสอนนักศึกษาแพทย์

2.3 ภาระงานของอาจารย์

อาจารย์ 1 คนไม่ควรมีชั่วโมงสอนเกิน 10 หน่วยกิตต่อภาคการศึกษา (ในแต่ละสัปดาห์ไม่เกิน 10 ชั่วโมงสำหรับการสอนภาคทฤษฎี หรือไม่เกิน 20 ชั่วโมงสำหรับการสอนภาคปฏิบัติ) ทั้งนี้เพื่อให้อาจารย์มีเวลาในการออกแบบ วางแผน เตรียมการสอนและการประเมินผล เพื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลมีคุณภาพ หากอาจารย์ต้องมีภาระหน้าที่อื่น เช่น งานบริการ งานบริหาร งานวิจัย ฯลฯ จำนวนชั่วโมงสอนต้องลดลง และมหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาต้องเพิ่มจำนวนอาจารย์จากเกณฑ์ปกติเพื่อชดเชย

2.4 ประเภทอาจารย์ประจำเต็มเวลา - อาจารย์พิเศษ

ในแต่ละรายวิชาจำเป็นต้องมีอาจารย์ประจำเต็มเวลาอย่างน้อย 2 คนเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเรียนการสอน กำหนดหัวข้อ รายละเอียดของเนื้อหาและวิธีการสอน กำหนดตัวอาจารย์ผู้สอน กำกับดูแลให้การเรียนการสอนและการประเมินผลเป็นไปตามแผนการเรียนการสอน คัดเลือกอาจารย์พิเศษที่จะเชิญมาช่วยสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีการสอนที่กำหนด และที่สำคัญคือ ต้องทำหน้าที่ประเมินและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งคอยติดตามและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่นักศึกษา ดังนั้นจึงกำหนดให้มีอาจารย์ประจำเต็มเวลาอย่างน้อยวิชาละ 2 คน สำหรับอาจารย์พิเศษที่จะเชิญมาช่วยสอนต้องมีคุณสมบัติความรู้และประสบการณ์วิชาชีพและประสบการณ์การสอนเหมาะสม และที่สำคัญคือต้องมีเวลาเพียงพอที่จะเตรียมการสอนและติดตามประเมินผลนักศึกษาในส่วนที่ได้รับมอบหมาย โดยดูจากภาระงานสอนของอาจารย์พิเศษคนนั้น (หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนของอาจารย์ดังกล่าวข้างต้น)

2.5 การพัฒนาอาจารย์

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตจะต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบ และจัดทำแผน/ โครงการที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาอาจารย์ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านวิจัย และที่สำคัญคือด้านการจัดการเรียนการสอน

การเตรียมอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล รวมทั้งการจัดทำคลังข้อสอบ จำเป็นต้องดำเนินการก่อนเปิดสอนตามหลักสูตร ประมาณ 1 - 2 ปี

3. การรับนักศึกษา

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตจะต้องดำเนินการดังนี้

3.1 กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาสาขาวิชาแพทยศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม แพทยสภา พ.ศ. 2545

3.2 หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนักศึกษาต้องครอบคลุมการประเมินความรู้ทางด้านวิชาการ เจตคติต่อวิชาชีพ สุขภาพกายและสุขภาพจิต

3.3 หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนักศึกษาที่กำหนดจะต้องชัดเจนมีความโปร่งใสและยุติธรรม

3.4 กำหนดจำนวนนักศึกษาที่จะรับได้ในแต่ละปีการศึกษา โดยจำนวนที่รับจะต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

4. หลักสูตร

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องจัดทำหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตดังนี้

4.1 วัตถุประสงค์การศึกษา

วัตถุประสงค์การศึกษาของหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4.2 โครงสร้างหลักสูตร

การจัดหมวดวิชาและหน่วยกิตของหมวดวิชาในหลักสูตรต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ประเภท 6 ปี) พ.ศ. 2542 ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยเป็นการศึกษาในระดับเตรียมแพทย์ (หมวดวิชาศึกษาทั่วไป) 1 ปี ระดับปรีคลินิก (วิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน) 2 ปี และระดับคลินิก 3 ปี ในกรณีที่รับนักศึกษาที่มีคุณวุฒิสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น รับนักศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าอนุปริญญา อาจยกเว้นหมวดวิชาศึกษาทั่วไปหรือเทียบโอนบางรายวิชาได้ตามความเหมาะสม

4.3 เนื้อหาหลักสูตร

4.3.1 ระดับเตรียมแพทย์ ครอบคลุมเนื้อหาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม

4.3.2 ระดับปรีคลินิก ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของร่างกายและจิตใจของมนุษย์ สาเหตุ กลไกการเกิดโรค พยาธิสภาพและพยาธิสรีรวิทยาของโรค แนวทางการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ฯลฯ โดยสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแพทยสภา พ.ศ. 2545 (เพิ่มเติม) ภาคผนวกที่ 3 ความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์พื้นฐาน

4.3.3 ระดับคลินิก ครอบคลุมความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพเกี่ยวกับโรค/ปัญหาทางด้านสุขภาพ โดยสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแพทยสภา พ.ศ. 2545

4.4 การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามหลักการที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ใช้รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและหลากหลาย ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และประสบการณ์จริง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการประกอบ

วิชาชีพแพทย์ เช่น ความสนใจใฝ่รู้ที่จะศึกษาต่อเนื่อง ความสามารถในการศึกษาด้วยตนเอง ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ เจตคติในการเป็นแพทย์ที่ดี ความสามารถในการทำงานร่วมกันทั้งในระหว่างสาขาวิชาชีพเดียวกันและต่างสาขาวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัย/

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ในหลักสูตรให้ชัดเจนและเหมาะสมกับลักษณะวิชาแพทยศาสตร์และการประกอบวิชาชีพแพทย์ แนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าว จะต้องเผยแพร่ให้อาจารย์และนักศึกษารับรู้ทั่วกัน มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดให้มีการประเมินผลนักศึกษาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับจุดประสงค์การศึกษา

4.5 การจัดทำ Course Syllabus การเรียนการสอนแต่ละรายวิชา

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษา จะต้องจัดทำ Course Syllabus ที่ชัดเจนทุกรายวิชาของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การศึกษา เนื้อหา วิชาโดยสังเขป การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

4.6 จัดทำระเบียบและข้อบังคับว่าด้วยการจัดการศึกษาการประเมินผลและการตัดสินผล

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบและข้อบังคับว่าด้วยการจัดการศึกษา การประเมินผลและการตัดสินผลไว้ให้ชัดเจน และประกาศให้อาจารย์และนักศึกษาทราบทั่วกัน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

4.7 การประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดให้มีการการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากอาจารย์ นักศึกษابัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต เป็นต้น ในกรณีที่มีการปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตรมหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องได้รับอนุมัติจากแพทยสภาก่อนเปิดการเรียนการสอน

5. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับเตรียมแพทย์

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องมีการจัดการศึกษาระดับปริญญาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาระดับเตรียมแพทย์ได้อย่างสมบูรณ์ และจะต้องมีการบริหารจัดการไม่ให้ภาระงานสอนของอาจารย์ในกลุ่มรายวิชาศึกษาทั่วไปมีมากเกินไปกว่ามาตรฐานภาระงานของอาจารย์ตามที่กำหนด

6. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปรีคลินิก

นอกจากความพร้อมทางด้านอาจารย์และหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องจัดหาเครื่องมือ/

อุปกรณ์/ สื่อเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับปริคlinik และมีการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการเพื่อให้เข้าใจโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของร่างกายและจิตใจของมนุษย์ สาเหตุ กลไกการเกิดโรค พยาธิสภาพและพยาธิสรีรวิทยาของโรค แนวทางการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ฯลฯ โดยครอบคลุมเนื้อหาสาระตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแพทยสภา พ.ศ. 2545 (เพิ่มเติม) ภาคผนวกที่ 3 ความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน เครื่องมือ/ อุปกรณ์/ สื่อจะต้องเหมาะสมกับรูปแบบและวิธีการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีจำนวนเพียงพอ และมีความหลากหลายเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษา เช่น CAI, Video, Multimedia ฯลฯ นอกจากนี้จะต้องมีบรรยากาศทางวิชาการ เช่น กิจกรรมวิชาการทางด้านปริคlinik กิจกรรมวิชาการร่วมระหว่างปริคlinikและคลินิก รวมทั้งมีการให้บริการที่สำคัญต่อการเป็นสถาบันผลิตแพทย์ด้วย เช่น การตรวจทางพยาธิวิทยา การตรวจศพ เป็นต้น

7. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับคลินิก

โรงพยาบาลสำหรับการศึกษาในระดับคลินิกจะต้องมีความพร้อมตามหลักเกณฑ์ที่จะกล่าวต่อไป ในกรณีที่มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาไม่มีโรงพยาบาลเป็นของตนเองและต้องขอใช้โรงพยาบาลอื่น จะต้องทำข้อตกลงที่ชัดเจน และลงนามโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ในข้อตกลงดังกล่าวมหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษา จะต้องสามารถเข้าไปร่วมดูแลการจัดการศึกษาในโรงพยาบาลได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

โรงพยาบาลที่ใช้ในการศึกษาระดับคลินิกมี 3 ระดับ โรงพยาบาลแต่ละแห่งจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในจำนวนเพียงพอที่จะสอนและดูแลนักศึกษาแพทย์ การดูแลรักษาผู้ป่วยมีคุณภาพมาตรฐาน โดยได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (Hospital Accreditation) ตามมาตรฐานของสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล เพื่อเป็นแบบอย่างที่ต้องการแก่นักศึกษาแพทย์ รวมทั้งมีเครื่องมือในการตรวจวินิจฉัยและดูแลรักษาผู้ป่วยตามมาตรฐานของระดับโรงพยาบาล ดังต่อไปนี้

7.1 โรงพยาบาลหลัก หรือ Teaching Hospital

- 7.1.1 จำนวนเตียงผู้ป่วยสามัญ ต้องไม่ต่ำกว่า 400 เตียง
- 7.1.2 อัตราส่วนนักศึกษาแพทย์: ผู้ป่วยในสามัญ ต้องไม่ต่ำกว่า 1: 5
- 7.1.3 อัตราส่วนอาจารย์แพทย์: นักศึกษาคลินิก ต้องไม่ต่ำกว่า 1: 2
- 7.1.4 ประเภทงานบริการ มีงานบริการทางด้านการแพทย์ต่าง ๆ อย่างน้อย 14

สาขา ได้แก่

- 7.1.4.1 สูติศาสตร์ - นรีเวชศาสตร์
- 7.1.4.2 ศัลยกรรม

7.1.4.3 อายุรศาสตร์

7.1.4.4 กุมารเวชศาสตร์

7.1.4.5 ศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟู

7.1.4.6 เวชปฏิบัติทั่วไป/ เวชศาสตร์ครอบครัว

7.1.4.7 จักษุวิทยา

7.1.4.8 จิตเวชศาสตร์

7.1.4.9 วัสดุญิทยา

7.1.4.10 โสต - นาสิก - ลาริงซ์วิทยา

7.1.4.11 เวชศาสตร์ชุมชน/ เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

7.1.4.12 นิติเวชวิทยา

7.1.4.13 รังสีวิทยา

7.1.4.14 พยาธิวิทยา

งานบริการสาขาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น มีการให้บริการดูแลรักษาผู้ป่วยครบถ้วนทั้งการบริการผู้ป่วยนอก การบริการผู้ป่วยใน การบริบาลผู้ป่วยหนัก (ICU) การบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

สำหรับงานบริการทางห้องปฏิบัติการ มีการให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ตามความเหมาะสม ส่วนการบริการตรวจทางพยาธิวิทยา มีการให้บริการตรวจเนื้อสัลดยกรรม การตรวจทางเซลล์วิทยา และการตรวจศพ ซึ่งต้องมีอัตราการตรวจศพผู้ป่วยที่เสียชีวิตในโรงพยาบาล ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ของจำนวนผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรม (ไม่รวมศพผู้ป่วยทางนิติเวชศาสตร์)

7.1.5 อุปกรณ์และเครื่องมือการตรวจวินิจฉัยและการรักษาพยาบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล จะต้องมียุภัณฑ์และเครื่องมือการตรวจวินิจฉัยและการรักษาพยาบาลอย่างน้อยตามเกณฑ์มาตรฐานโรงพยาบาลระดับโรงพยาบาลศูนย์ของกระทรวงสาธารณสุข

7.1.6 กิจกรรมวิชาการ จะต้องมียุทธศาสตร์ทางวิชาการที่เหมาะสมกับการเป็นสถาบันผลิตแพทย์มีกิจกรรมวิชาการหลากหลาย เช่น Journal Club, Case Conference ฯลฯ รวมทั้งมีการวิจัยตามสมควร

7.1.7 ห้องเวชภัณฑ์ มีการจัดระบบเวชภัณฑ์ที่สมบูรณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขและมี เวชภัณฑ์ตามบัญชียาหลักแห่งชาติ

7.1.8 ระบบเวชระเบียน มีระบบเวชระเบียนที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางการแพทย์และสาธารณสุขได้

7.1.9 ห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ โรงพยาบาลหลักจะต้องจัดให้การเข้าถึงวารสารทางการแพทย์ และมีตำราที่จำเป็นในทุกสาขาวิชา

7.1.10 ที่พักนักศึกษา โรงพยาบาลหลัก จะต้องจัดที่พักให้กับนักศึกษาอย่างเพียงพอ ภายในหรือใกล้โรงพยาบาล

7.2 โรงพยาบาลสมทบ หรือ Affiliated Hospital

ในกรณีที่โรงพยาบาลหลักมีจำนวนผู้ป่วยในบางสาขาไม่เพียงพอ อาจจัดให้มีโรงพยาบาลสมทบได้ ทั้งนี้โรงพยาบาลสมทบจะต้องมีผู้ป่วยประเภทต่าง ๆ อย่างน้อย 4 สาขาหลัก คือ ศัลยศาสตร์ อายุรศาสตร์ กุมารเวชศาสตร์ และสูติศาสตร์ - นรีเวชวิทยา (สาขาวิชาศัลยศาสตร์ ควรมีผู้ป่วยศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟูรวมอยู่ด้วย) และใช้เกณฑ์ จำนวนอาจารย์แพทย์: เติ่งผู้ป่วย: นักศึกษา เช่นเดียวกับโรงพยาบาลหลัก รวมทั้งมีประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลในมาตรฐานเดียวกับโรงพยาบาลหลัก ทั้งนี้โรงพยาบาลที่รับเป็นสถาบันสมทบต้องกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นพันธกิจหนึ่ง

7.3 โรงพยาบาลชุมชน หรือ Community Hospital

สถาบันต้องจัดเครือข่ายโรงพยาบาลชุมชนไว้เพียงพอให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ การปฏิบัติงานในชุมชนในลักษณะ Community - based Education โรงพยาบาลดังกล่าวควร ให้บริการแบบองค์รวม โดยไม่แบ่งการบริการผู้ป่วยเป็นสาขา

การจัดเครือข่ายเพื่อรองรับ Community - based Education ให้รวมถึงการศึกษา สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพ เช่น โรงเรียน โรงงาน โรงงานกำจัดขยะ สถานือนามัย หมู่บ้าน ฯลฯ

จำนวนผู้ป่วยต้องมีจำนวนเพียงพอให้นักศึกษาได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติภายใต้การดูแล ของอาจารย์แพทย์ ตามเกณฑ์ดังนี้

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 5 ต้องมีโอกาสดูแลผู้ป่วยนอกอย่างน้อยปีละ 50 รายต่อ นักศึกษา 1 คน และดูแลผู้ป่วยในอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 รายต่อนักศึกษา 1 คน

นักศึกษาชั้นปีที่ 6 ต้องมีโอกาสดูแลผู้ป่วยนอกอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 รายต่อนักศึกษา 1 คน และดูแลผู้ป่วยในอย่างน้อยวันละ 10 เติ่งต่อนักศึกษา 1 คน

สำหรับการทำหัตถการต่าง ๆ นั้น ต้องมีผู้ป่วยจำนวนเพียงพอให้นักศึกษาได้ฝึก ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา

8. ระบบการดูแลนักศึกษา/ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องจัดให้มีระบบการดูแลนักศึกษาดังนี้

8.1 มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน

8.2 จัดให้มีฐานข้อมูลนักศึกษา มีระบบรักษาความลับ ซึ่งนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเท่านั้นที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูล

8.3 จัดให้มีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ กีฬา นันทนาการบำเพ็ญประโยชน์ และศิลปวัฒนธรรม

8.4 มีสวัสดิการด้านสุขภาพ ทั้งในด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วย

8.5 จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่นักศึกษาทุกคน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการศึกษา ให้ความช่วยเหลือและป้องกันแก้ไขปัญหาการศึกษาและปัญหาอื่น และช่วยส่งเสริมเจตคติอันดีงามให้แก่นักศึกษา

8.6 จัดให้มีระบบรับเรื่องและติดตามเรื่องร้องเรียนจากนักศึกษา

9. อาคารสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องจัดเตรียมอาคารสถานที่ โสตทัศนูปกรณ์ให้พร้อมและเพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ

ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งการสอนแบบบรรยายพร้อมกันทั้งชั้นเรียน การสอนแบบกลุ่มย่อย การสอนปฏิบัติการ ฯลฯ และมีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

9.1 ห้องเรียน

9.1.1 ขนาดความจุ 300 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 0.9 ตารางเมตร: คน

9.1.2 ขนาดความจุ 200 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 0.9 ตารางเมตร: คน

9.1.3 ขนาดความจุ 100 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.0 ตารางเมตร: คน

9.1.4 ขนาดความจุ 50 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.1 ตารางเมตร: คน

9.1.5 ขนาดความจุ 25 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.5 ตารางเมตร: คน

9.1.6 ขนาดความจุ 15 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.8 ตารางเมตร: คน

9.2 ห้องปฏิบัติการ

9.2.1 ห้องปฏิบัติการเคมี ฟิสิกส์ ขนาดความจุ 50 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 3.5 ตารางเมตร: คน

9.2.2 ห้องปฏิบัติการเคมี ฟิสิกส์ ขนาดความจุ 25 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 4.0 ตารางเมตร: คน

9.2.3 ห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ขนาดความจุ 50 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 3.0

ตารางเมตร: คน

9.2.4 ห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ขนาดความจุ 25 คน ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 3.5

ตารางเมตร: คน

9.3 งานบริหารจัดการ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ

นอกจากนี้ควรมีห้องประชุมขนาดใหญ่ที่สามารถจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมนักศึกษา

10. หอพักนักศึกษา สวัสดิการ สโมสร สถานที่สำหรับกีฬาและนันทนาการ

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องจัดเตรียมหอพัก สวัสดิการ สโมสรนักศึกษาสถานที่สำหรับกีฬาและนันทนาการให้เพียงพอสำหรับหอพักนักศึกษาระดับคลินิกควรอยู่ภายในหรือใกล้โรงพยาบาล และมีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

10.1 หอพักนักศึกษา

10.1.1 ห้องพักความจุ 4 คน: ห้องขนาด 7 ตารางเมตร: คน

10.1.2 ห้องน้ำเฉลี่ย ความจุ 6 คน: ห้องขนาด 1 ตารางเมตร: คน

10.1.3 ห้องพักผ่อน (คิดร้อยละ 20 ของจำนวนนักศึกษา) 2 ตารางเมตร: คน

10.2 ห้องอาหาร 1.5 ตารางเมตร: คน

10.3 สถานที่สำหรับกีฬาและนันทนาการ

10.3.1 สนามกีฬากลางแจ้ง มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 400 ตารางเมตร

10.3.2 สนามกีฬาในร่ม มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 200 ตารางเมตร

11. ห้องสมุด/ สื่อสารสนเทศ

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้อง จัดเตรียมห้องสมุด/ สื่อสารสนเทศ ดังนี้

11.1 หนังสือ ต้องมีตำรา วารสาร และทรัพยากรสารสนเทศเหมาะสมและเพียงพอสำหรับ นักศึกษาและอาจารย์ โดยอ้างอิงตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544

11.2 สื่อสารสนเทศ ควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์จัดไว้ในที่ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถค้นข้อมูลความรู้จากฐานข้อมูลต่าง ๆ อย่างน้อยในอัตราส่วน นักศึกษา: จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ = 5: 1

นอกจากนี้ควรจัดสรรพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อให้นักศึกษาได้ใช้เป็นที่อ่านหนังสือ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเมื่อรวมกับห้องสมุดควรมีพื้นที่เพียงพอ เช่น มีพื้นที่สำหรับร้อยละ 20 ของนักศึกษาทั้งหมด โดยคิดพื้นที่ 1.5 ตารางเมตร ต่อนักศึกษา 1 คน

12. การบริหารจัดการ

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องมีการบริหารจัดการตั้งแต่ก่อนเปิดดำเนินการดังนี้

12.1 สรรหาคนบดีและทีมผู้บริหารที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินการก่อตั้งและบริหารจัดการให้การดำเนินการตามหลักสูตรเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง มีความเป็นผู้นำ มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา วิชาชีพ และการวิจัย สำหรับทีมผู้บริหารต้องมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมและกว้างขวางพอที่จะกำกับดูแลและประสานงานกับ ผู้รับผิดชอบการสอนรายวิชาต่าง ๆ ทั้งในระดับเตรียมแพทย์ ปรีคลินิก คลินิก รวมทั้งการสอนใน โรงพยาบาลสมทบ

12.2 จัดทำแผนดำเนินการระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีให้ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ สูง ได้แก่ แผนเตรียมอาจารย์ แผนจัดหาบุคลากรสนับสนุน แผนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการศึกษา แผนพัฒนาอาคารสถานที่และแผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ แผนพัฒนางานวิจัย แผนความร่วมมือกับ สถาบันพี่เลี้ยง แผนความร่วมมือกับโรงพยาบาลสมทบ เป็นต้น

12.3 มีแผนการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนและเป็นไปได้เพื่อให้สามารถดำเนินการ ได้ตามแผน

12.4 ต้องมีโครงสร้างและบุคลากรเหมาะสม โดยมีหน่วยงานที่สำคัญและจำเป็นต่อ การดำเนินการจัดการศึกษา เช่น หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาอาจารย์และบุคลากรสนับสนุน งาน ทะเบียนและประมวลผล งานกิจการนักศึกษา งานประกันคุณภาพการศึกษา งานธุรการ งานการเงิน การคลัง งานนโยบายและแผน เป็นต้น และมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิและจำนวนเหมาะสมต่อการ ดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น นักวิชาการศึกษา นักวัดและประเมินผลการศึกษา ฯลฯ

12.5 ต้องจัดระบบและกลไก ให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแพทย์ใน ประเด็นต่อไปนี้ การปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและสื่อการศึกษา กระบวนคัดเลือก พัฒนาและธำรงรักษาอาจารย์ รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์

ในช่วงก่อนขอเปิดหลักสูตรและระยะเริ่มต้น (ประมาณ 5 ปีแรก) ทีมผู้บริหารควร ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาจากมหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาอื่น ที่ได้เปิดดำเนินการหลักสูตร แพทยศาสตรบัณฑิต มาแล้ว เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอน การ สนับสนุนและพัฒนาอาจารย์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการ

สอนและการประเมินผล รวมทั้งปัญหาอุปสรรค ตลอดจนแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้การเปิดสอนตามหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

13. แหล่งเงินงบประมาณ

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จะต้องแสดงให้เห็นว่ามีแหล่งงบประมาณชัดเจนและเพียงพอสำหรับการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาอาจารย์ตามข้อ 2 ด้วย

14. การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการประเมินสถาบัน

มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษา จะต้องวางระบบการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการประเมินสถาบันไว้ชัดเจน และจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในทุกปี และภายนอกทุก 5 ปี ทั้งนี้เพื่อประกันคุณภาพของผลผลิต

กระบวนการตรวจสอบประเมินและรับรองโรงเรียนแพทย์และสถาบันสมทบ และการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกให้เป็นไปตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประวัติและความเป็นมา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ขึ้นเป็นหน่วยงานภายในของมหาวิทยาลัย โดยสภามหาวิทยาลัยบูรพาได้ให้ความเห็นชอบหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตแล้ว (ตามมติสภามหาวิทยาลัย ในการประชุม ครั้งที่ 2545 เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2545) ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยในขณะนั้น รับทราบการให้ความเห็นชอบหลักสูตรนี้แล้วเช่นกัน (เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546) และในการประชุมคณะกรรมการแพทยสภา ครั้งที่ 12/ 2545 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ได้มีมติเห็นชอบในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยสามารถรับนิสิตชั้นปีละ 32 คน ได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นไป

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2552 ได้ดำเนินการขอเพิ่มจำนวนรับนิสิตเพิ่มเป็น 48 คน ซึ่งคณะกรรมการแพทยสภา ในการประชุมครั้งที่ 1/ 2553 เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2553 มีมติเห็นชอบตามที่เสนอ จึงทำให้คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถดำเนินการรับนิสิตจำนวน 48 คน ได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553

หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2549

1. ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา มุ่งเน้นการผลิตแพทย์ให้เหมาะสมต่อระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศ โดยเฉพาะภูมิภาคตะวันออก มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา เทียบเท่ามาตรฐานสากล มีความรู้ความสามารถ และเจตคติที่จะปฏิบัติงานในชนบทได้เป็นอย่างดี และสร้างวินัยซึ่งสืบวัฒนธรรมไทย

2. ระบบการศึกษา

2.1 เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2545

2.2 การจัดการศึกษาของหลักสูตรแพทยศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

2.2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาทั่วไป เป็นการศึกษาในชั้นปีที่ 1 โดยใช้ระบบทวิภาค

(Semester)

2.2.2 ระยะที่ 2 การศึกษาระดับปริคlinik เป็นการศึกษาในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3

โดยใช้ระบบทวิภาค (Semester)

2.2.3 ระยะที่ 3 การศึกษาระดับคลินิก เป็นการศึกษาในชั้นปีที่ 4 ถึงชั้นปีที่ 6 โดยใช้ระบบการศึกษาตลอดปี (Year Course) 1 หน่วยกิตเท่ากับการศึกษาเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

2.3 หลักเกณฑ์การศึกษาในหลักสูตรแพทยศาสตร์ระยะที่ 2 และระยะที่ 3

2.3.1 เกณฑ์การศึกษาในระยะที่ 2 ต้องผ่านทุกรายวิชาในชั้นปีที่ 1 และต้องได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00

2.3.2 เกณฑ์การศึกษาในระยะที่ 3 ต้องผ่านทุกรายวิชาในชั้นปีที่ 2 - 3 และต้องได้คะแนนเฉลี่ยสะสมแต่ละชั้นปีไม่ต่ำกว่า 2.00

3. หลักสูตร

3.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 265 หน่วยกิต

3.2 โครงสร้างหลักสูตร

3.2.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ	12 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษาไทย	3 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์	4 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาทางด้านสังคมศาสตร์	3 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ	2 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	3 หน่วยกิต
3.2.2 หมวดวิชาเฉพาะ	229 หน่วยกิต
วิชาบังคับ	225 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาแกน	19 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	61 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาชีพ	145 หน่วยกิต
สาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัวและชุมชน	25 หน่วยกิต
สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์	5 หน่วยกิต
สาขาวิชาอายุรศาสตร์	2 หน่วยกิต
สาขาวิชาพื้นฐานทางคลินิกและเวชจริยศาสตร์	4 หน่วยกิต
สาขาวิชาสหสาขาทางคลินิก	25 หน่วยกิต
สาขาวิชาที่ไม่มีการผ่าตัด	37 หน่วยกิต
สาขาวิชาที่มีการผ่าตัด	47 หน่วยกิต
วิชาเลือก	4 หน่วยกิต
3.2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี	6 หน่วยกิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ริต้า ไพสาลตันดิวส์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตแพทย์ต่อหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตระดับคลินิก พบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิตแพทย์ต่อความรู้ความสามารถของตนเองเมื่อเรียนจบหลักสูตร ร้อยละ 83.7 เห็นด้วยว่ามีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับเวชปฏิบัติเพียงพอ ร้อยละ 16.3 ยังไม่แน่ใจว่ามีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับเวชปฏิบัติเพียงพอ ร้อยละ 89.6 มั่นใจว่าสามารถดูแลรักษาผู้ป่วยพื้นฐานแบบองค์รวมได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 10.4 ยังไม่มั่นใจว่าสามารถให้การดูแลรักษาผู้ป่วยพื้นฐานแบบองค์รวมได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 96.5 เห็นด้วยว่าสามารถสืบค้นหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองต่อไปจากทรัพยากรแหล่งข้อมูลได้ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตแพทย์ระหว่างชายและหญิงต่อความรู้ความสามารถในการเป็นแพทย์ของตนเองในกลุ่มที่เห็นด้วยกับกลุ่มที่ไม่แน่ใจ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) ความพึงพอใจของบัณฑิตแพทย์ต่อประสบการณ์เรียนรู้พบว่า บัณฑิตแพทย์พอใจต่อประสบการณ์เรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทักษะการตรวจร่างกาย ด้านหัตถการ ด้านเจตคติ และด้านทักษะการสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติผู้ป่วยและผู้ร่วมงาน ร้อยละ 91.9

53.7 79.1 77.9 และ 69.8 ตามลำดับ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรชั้นปีที่ 4 - 6 ที่บัณฑิตแพทย์เกินกว่าร้อยละ 11 ข้อเสนอแนะได้แก่ ให้นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 มีส่วนร่วมในการอภิปรายมากขึ้นใน Ward Round และ Conference ควรให้มีหัตถการมากขึ้น จัดให้นิสิตนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 6 ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกวิทยาลัย ฯ มากขึ้นเพราะได้ฝึกหัตถการมาก และจัดการเรียนการสอนด้านวิชาการที่เห็นการแก้ปัญหาผู้ป่วยมากขึ้น

ลักษมี พันธุ์ชนโสภณ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์โดยรวมและรายด้านทุกด้านในระดับมาก นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์โดยรวมและรายด้านในทุกด้านในระดับมาก ผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ในแต่ละด้าน และโดยรวมไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีระดับชั้นแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ในแต่ละด้านและ โดยรวมแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ระวีวรรณ ศรีศรีรัมย์ และคณะ (2548, หน้า 118 - 138) ได้ศึกษาความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาวิทยาลัย ที่มีต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตาม เพศ อายุ ระยะเวลาในการศึกษา สาขาวิชาที่เรียน และแผนการเรียน โดยทำการศึกษากับมหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2546 จำนวน 718 คน ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาจากส่วนกลาง ที่มีระยะเวลาในการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่แตกต่างกัน ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีเพศ อายุ สาขาวิชาที่เรียน และแผนการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาจากส่วนภูมิภาคที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่แตกต่างกัน ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการพิเศษ ที่มีเพศและอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่แตกต่างกัน

สุปราณี นาคแก้ว (2549, หน้า 89) ได้ศึกษาสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของนักศึกษาชั้นปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นกับสภาพความเป็นจริง และสภาพที่คาดหวังที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้านหลักสูตร ด้านศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน ด้านความพร้อมของผู้เรียน และด้านความพร้อมของสถาบัน จำแนกตาม เพศ อาชีพ ตำแหน่ง และสาขาวิชา ทำการศึกษากับนักศึกษาจำนวน 367 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอน ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาที่มีเพศ อาชีพ ตำแหน่ง และสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอน ทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก และนักศึกษาที่มีเพศ อาชีพ ตำแหน่ง และสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

สมนึก ดีหะสิงห์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการเรียนการสอนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา วิชาเอกธุรกิจศึกษาในโครงการความร่วมมือทางวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับโรงเรียนพนัสนิคมเพชรรูปรบริหารธุรกิจ โดยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการเรียนการสอนของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา วิชาเอกธุรกิจศึกษาในโครงการความร่วมมือทางวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับโรงเรียนพนัสนิคมเพชรรูปรบริหารธุรกิจ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา วิชาเอกธุรกิจศึกษาในโครงการความร่วมมือทางวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับ โรงเรียนพนัสนิคมเพชรรูปรบริหารธุรกิจ จำนวน 134 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีเพศต่างกันมีระดับปัญหาการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 ในด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยเพศหญิงมีปัญหาสูงกว่าเพศชาย นิสิตที่มีอายุต่างกันมีระดับปัญหาการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 ทั้งโดยรวม ด้านหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ส่วนด้านการเรียนการสอน และด้านผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับปัญหาการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ในด้านหลักสูตร ส่วนนิสิตที่มีอาชีพและสถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับปัญหาการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ณฐมนต์ คมขำ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตร พ.ศ. 2541 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อ

ประเมินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร 4 ด้าน คือ ด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ด้านกระบวนการของหลักสูตร และด้านผลผลิตของหลักสูตร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร คือ นิสิต อาจารย์ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น 44 คน โดยการส่งแบบเจาะจงกลุ่มนิสิต (28 คน) อาจารย์ผู้สอน (9 คน) และผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร (7 คน) ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านบริบทของหลักสูตร ที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความเหมาะสมระดับมาก สำหรับโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตร ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมระดับมาก
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ที่เกี่ยวกับอาจารย์ และนิสิต ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมระดับมาก สำหรับห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง
3. ด้านกระบวนการของหลักสูตร ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร และการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมระดับมาก สำหรับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมระดับมาก
4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่ปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมระดับมาก สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตขณะที่กำลังศึกษา ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมระดับมาก

ภุชฉินา นวลสกุล (2550) ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2535 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณสมบัติของอาจารย์ วัสดุการศึกษา เอกสาร ตำราเรียน และอาคารสถานที่ด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร ด้านผลผลิตของหลักสูตร ได้แก่ ประสิทธิภาพของบัณฑิตด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพด้านทักษะในการทำงาน และด้านเจตคติในการทำงาน ผลการศึกษาอาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต มีความคิดเห็นว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านกระบวนการมีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านผลผลิต ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของบัณฑิตด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านทักษะในการทำงานไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ยกเว้นด้านเจตคติในการทำงานที่สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอื้อสุภศรี แก้วเจียรนัย (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีปิโตรเคมี (หลักสูตรนานาชาติ) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 267 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านบริบท เกี่ยวกับจุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาวิชาของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
3. ด้านกระบวนการ เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการเรียนการสอนนักศึกษา การวัดและการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
4. ด้านผลผลิต ความพึงพอใจของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สนทยา เขมวรัตน์ และ ธาณี คงเพชร (2551, หน้า 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 186 คน พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างระดับความพึงพอใจ และระดับความคาดหวังของนักศึกษา ต่อการจัดการศึกษาด้านหลักสูตร ด้านการบริการทางวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านกิจกรรมการสอน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยระดับความคาดหวังมีค่าสูงกว่าระดับความพึงพอใจ

ออกัสติน สุทธิโย ปิโตโย, วุฒิชัย อ่องนาวา และทิพนงค์ รัชนิลลดาจิต (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา วิทยาลัยแสงธรรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาและหัวหน้างานบัณฑิต อาจารย์ผู้สอน บัณฑิตและนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2550 รวมทั้งสิ้นจำนวน 94 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ด้านบริบท

- 1.1 วัดจุดประสงค์ของหลักสูตร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัดจุดประสงค์ของวิทยาลัย กับปรัชญาและวัดจุดประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

1.2 โครงสร้างหลักสูตร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าจำนวนหน่วยกิต ตาม
โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

1.3 เนื้อหาของหลักสูตร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าจำนวนรายวิชาและเนื้อหา
ตามโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

2.1 ด้านบุคลากร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าคุณภาพโดยรวมของคณาจารย์
ผู้สอน อยู่ในระดับพอใช้/ ควรพิจารณาปรับปรุง

2.2 ปัจจัยที่เอื้อหรือส่งเสริมการเรียนรู้ นักศึกษาและบัณฑิตมีความเห็นว่า ปัจจัยที่
เอื้อหรือส่งเสริมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้/ ควรพิจารณาปรับปรุง ผู้สอนและ
ผู้บริหารมีความเห็นว่าปัจจัยที่เอื้อหรือส่งเสริมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ นักศึกษาและบัณฑิตมีความเห็นว่ากระบวนการจัดการเรียน
การสอน การบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้/ ควรพิจารณาปรับปรุง ในส่วน
ของผู้สอนและผู้บริหารมีความเห็นว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร มี
ความเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้/ ควรพิจารณาปรับปรุง

4. การประเมินด้านผลผลิต คุณภาพของบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา กลุ่มผู้ให้
ข้อมูลมีความเห็นว่าคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของนิสิตต่อการจัดการศึกษาในหลักสูตร
แพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดใน
การวิจัย ตามการสังเคราะห์ตัวแปร โดยผู้วิจัยนำแนวคิดของพันธุศักดิ์ พลาสารัมย์ ปรัชญา เวสารัชช
และแพทยสภา มาทำการสังเคราะห์ โดยเลือกจากตัวแปรที่มีความเหมือนกันจากทั้ง 3 แนวคิด และ
คัดเลือกตัวแปรที่มีอัตราการซ้ำมากที่สุดออกมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

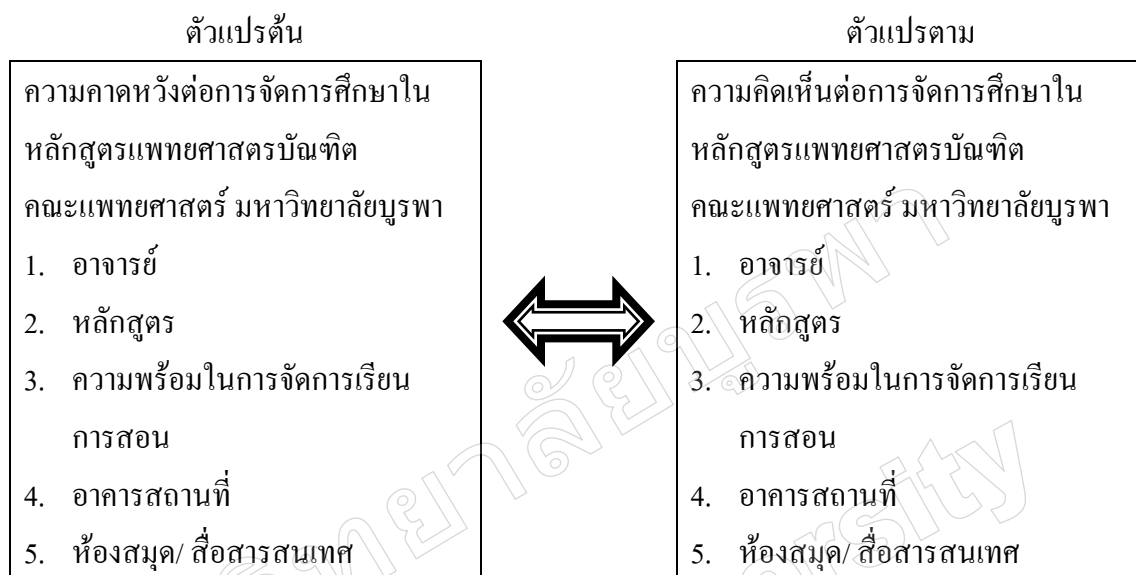
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	พันธศักดิ์ พลาสารัมย์	ปรัชญา เวสารัชช์	แพทย์ สภา	อัตรา การซ้ำ
1. คุณสมบัติของมหาวิทยาลัย	/		/	2
2. อาจารย์	/	/	/	3
3. การรับนักศึกษา			/	1
4. หลักสูตร	/	/	/	3
5. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับเตรียมแพทย์	/	/	/	3
6. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปริคณิก	/	/	/	3
7. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับคลินิก	/	/	/	3
8. ระบบการดูแลนักศึกษา/ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา			/	1
9. อาคารสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน	/	/	/	3
10. หอพักนักศึกษา สวัสดิการ สโมสร สถานที่สำหรับกีฬาและสันทนาการ	/		/	2
11. ห้องสมุด/ สื่อสารสนเทศ	/	/	/	3
12. การบริหารจัดการ	/		/	2
13. แหล่งเงินงบประมาณ	/	/	/	3
14. การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและ การประเมินสถาบัน			/	1

หมายเหตุ: / หมายถึง มีการกล่าวถึง

ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าจะมีส่วนที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดมีด้วยกัน 6 ด้าน คือ

1. อาจารย์
2. หลักสูตร
3. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน (ระดับเตรียมแพทย์ ระดับปริคณิก และ
ระดับคลินิก)
4. อาคารสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน
5. ห้องสมุด/ สื่อสารสนเทศ
6. แหล่งเงินงบประมาณ

แต่ในด้านที่ 6 แหล่งเงินงบประมาณ เป็นสิ่งที่นิสิตไม่ได้เข้าถึง หรือสัมผัสได้โดยตรง ในการวิจัยครั้งนี้จึงไม่ได้ทำการศึกษาวิจัยในด้านแหล่งเงินงบประมาณ ดังนั้น จึงได้กรอบแนวคิดวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย